

Utbildningsinspektion i Utsäljeskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Utsäljeskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	59
Grundskola	376

Utbildningen vid skolan omfattar förskoleklass, grundskola årskurs 1-6, samt skolbarnomsorg. Skolbarnomsorgen ingår dock inte i inspektionen av den här skolan. Efter att avslutad skolgång i årskurs 6 går flertalet elever vidare till den närliggande Källbrinksskolan för att genomföra årskurs 7-9.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i arbetslag. Det finns totalt fyra arbetslag på skolan, A-, B-, C- och D-enheten.

Utsäljeskolan arbetar med åldersblandade klasser eller basgrupper vilken är skolans egen benämning. Totalt finns 26 basgrupper på skolan. Vanligtvis omfattar en basgrupp två årskurser, men det finns också två grupper med elever från förskoleklass till och med årskurs 2. Skolan har drygt 31 lärartjänster, vilket motsvarar 8,24 lärare per 100 elever i grundskolan.

De flesta eleverna bor i närområdet, men det finns också ett fåtal som aktivt har valt att gå på Utsäljeskolan.

Utsäljeskolans huvudbyggnad uppfördes 1978 och en större tillbyggnad gjordes 1993 och 1995. Några klassrum ligger i en paviljong på skolgården.

Genomförandet av inspektionen i Utsäljeskolan

Skolverket sände den 10 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Utsäljeskolan har bestått av undervisningsråden Tomas Johansson och Gunnel Eriksson. Besök i Utsäljeskolan inleddes den 5 oktober och avslutades den 6 oktober 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Utsäljeskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Utsäljeskolan genomfördes formella intervjuer med rektor, personal, elever, elevråd samt föräldrar. Lektioner i samtliga klasser besöktes.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Vid Utsäljeskolan F-6 har inspektörerna erfart att det allmänt råder ett gott klimat bland elever och personal. Inspektörerna upplevde också att eleverna är öppna och hjälpsamma. Inget klotter eller annan skadegörelse observerades.

Skolan har genomfört en elevenkät och resultaten i denna visar att i stort sett alla barn tycker om att vara i skolan samt att det råder ett gott kamratskap i grupperna. Lärarna uppger också att eleverna i huvudsak har ett vårdat språkbruk och att fula ord förekommer relativt sällan. Eleverna uppger att de har bra kontakt med sina klasslärare och att de känner sig trygga i skolan och att de tycker om att vara i skolan.

Eleverna respekterar varandra och accepterar varandras olikheter, men de uppger också att det förekommer enstaka inslag av kränkande behandling på skolan. De säger även att personalen tar tag i problemet när de får kännedom om det. Enligt eleverna har man samtalat i klasserna om värdegrunden och att de därmed fått en ökad medvetenhet om hur man exempelvis skall vara en bra kompis, vilket bekräftas av föräldrarna.

Personalen uppger att de kan se att arbetet med elevinflytande resulterar i att eleverna med stigande ålder och mognad lär sig att göra val och ta ansvar för sitt skolarbete och sina handlingar. Eleverna uppger att de har stora möjligheter att själva påverka vad de skall arbeta med och att det råder ett sådant klimat att de vågar framföra önskemål till lärarna om vad de vill arbeta med.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultaten avseende arbetet med normer och värden vid Utsäljeskolan är av god kvalitet.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Eleverna vet att de går i skolan för att få en grund för fortsatt utbildning. Några elever tycker att skolan tar lite för mycket tid, vilket inverkar menligt på deras fritidsintressen. Inspektionen visar att elever på Utsäljeskolan möter en mängd olika arbetssätt och på så vis ges eleverna förutsättningar att utveckla sitt eget sätt att lära. Eleverna klarar av att arbeta tillsammans med andra, men även självständigt.

Resultaten från de nationella proven i årskurs 5 våren 2004 visar att 96,6 procent av eleverna nådde målen i engelska, 96,5 procent i svenska och 91,5 procent i matematik. 83 procent av eleverna uppnådde målen i samtliga tre ämnen. Även om resultaten genomgående kan betraktas som goda, så avviker resultatet i matematik. Enligt lärare och skolledning kan det avvikande resultatet delvis förklaras med att skolan tidigare saknat utbildade lärare i matematik.

I övriga kursplaneämnen görs ingen avstämning mot målen i årskurs 5.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att elevernas kunskapsresultat i svenska, engelska och matematik är goda. Eftersom det inte finns någon samlad bild av elevernas resultat i övriga kursplanens ämnen kan inspektörerna inte bedöma måluppfyllelsen i dessa.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Arbetet mot kränkande behandling

Rektorn uppger att arbetet med värdegrunden har hög prioritet på skolan. Skolan genomför en rad aktiviteter för att förebygga kränkande behandling. Bland annat arbetar man med olika typer av värderingsövningar och rollspel, fadder-verksamhet, elevstödjare, diskussioner i klasserna om relationer m.m. Skolan delar ibland upp pojkar och flickor och genomför tjej- och killsnack.

I förskoleklassen är värdegrundsfrågor en viktig del i den pedagogiska verksamheten. På skolan finns också trivselregler som lärarna har formulerat och dessa går igenom med barnen vid varje terminsstart. Eleverna uppger att de väl känner till dessa regler.

Skolan genomför en enkätundersökning en gång per läsår i syfte att upptäcka eventuell förekomst av mobbning. Även kommunen skickar ut en enkät i vilken eleverna får svara på frågor om trygghet, inflytande/delaktighet, kunskaper, utveckling och lärande m.m. Skolan har också ett mobbningsteam som har ett särskilt ansvar för att ta tag i eventuella mobbningsfall som uppdagas. Eleverna uppger att de vet vart de skall vända sig om problem uppstår och att de anser att skolan snabbt tar tag i konflikter som inträffar.

Föräldrarna uppger att det märks på eleverna att de har samtalat om värdegrunden i skolan. Personalen berättar att frågan om vikten av ömsesidig respekt och hänsyn ofta tas upp på lektionerna.

Inspektörerna har funnit att det Utsäljeskolan F-6 finns ett väl fungerande arbete mot kränkande behandling.

I Utsäljeskolan finns en ”handlingsplan mot mobbning”. Inspektörerna vill i sammanhanget peka på att det är viktigt att en skolas handlingsprogram synliggör skolans arbete mot alla former av kränkande behandling och att det är viktigt att involvera såväl elever, personal som föräldrar i framtagandet av programmet. Vidare saknas i programmet perspektivet då en vuxen kränker en elev. Programmet handlar uteslutande om mobbning som är en form av kränkande behandling, men utelämnar andra former, även sådana som uppstår vid enstaka tillfällen. Programmet saknar vidare uppgifter om hur och när vidtagna åtgärder skall följas upp och utvärderas.

Skolan bör komplettera programmet utifrån ovanstående. I övrigt bedömer inspektörerna att programmet är godtagbart utifrån läroplanens krav.

Samverkan i skolmiljön

Det formella elevinflytandet utövas genom klassråd och elevråd. Alla klasser har klassråd, och minst en representant i varje råd som skolan har. För närvarande har skolan ett kulturråd, friskvårdsråd, dataråd, miljöråd och matråd.

I elevrådet finns två representanter per råd med, effekten blir dock att det bara finns elever från årskurs 6 i elevrådet, med undantag av några enstaka elever som tillhör årskurs 5. Att de yngre eleverna inte är representerade i elevrådet motiveras med att de finns med i andra råd och att personal och skolläda bedömt att de inte nått den mognad som krävs för att driva olika frågor.

Ordförande i elevrådet är en elev i årskurs 6. Rådet träffas en gång i månaden och där diskuteras saker som berör eleverna. Det handlar ofta om konkreta förbättringar av skolmiljön eller om olika aktiviteter som skall genomföras. Elevrådet har en egen kassa som de inom vissa givna ramar kan använda till väsentliga inköp. Elevrådet har en speciell brevlåda i skolan där elever kan lägga lappar med förslag om frågor som elevrådet bör ta upp och diskutera. Eleverna uppger att skolan ofta lyssnar på deras förslag och att de oftast får igenom sina förslag.

Inspektörerna bedömer att skolans arbete med elevinflytande genom elevråd och andra samrådsgrupper fungerar på ett godtagbart sätt.

Föräldrarna uppger att eleverna får arbeta i sin egen takt och att undervisningen i huvudsak anpassas efter elevens individuella nivå. Beträffande elevers möjlighet till inflytande över undervisningens innehåll och planering beskrivs det vidare i avsnitt 4.

Skolan har också en samrådsgrupp som träffar skolläda två gånger per termin, i gruppen ingår ett antal föräldrarepresentanter. Föräldrarna har även formerat sig i några arbetsgrupper, vilka regelbundet träffar arbetsgrupper som består av ett antal representanter från skolan. Föräldragrupperna träffar skolans grupper två gånger per termin. Främst handlar det om datarådet och miljörådet.

Föräldrarna får information om vad som händer på skolan och i klassen via det veckobrev som lärarna skriver och på de föräldramöten som äger rum två gånger per läsår. Föräldrarna uppger att veckobreven är mycket uppskattade. I de lägre årskurserna skrivs ett veckobrev varje vecka, medan det blir mer sällan för de äldre barnen. Skolan använder sig också av elevernas planeringsböcker för att kommunicera med föräldrarna.

Skolhälsovård och elevhälsa

Skolan erbjuder elevhälsovård genom den centrala elevstödsenheten. Detta innebär att eleverna har tillgång till skolsköterska som finns på skolan. Skolläkaren gör också regelbundna besök på skolan. Skolpsykolog samt skolkurator finns som resurs på elevstödsenheten.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete mot kränkande behandling fungerar väl, men programmet mot kränkande behandling bör förbättras.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Lokala mål och innehåll

Utsäljeskolan har gjort lokala bearbetningar av kursplanerna. Dessa konkretiseras och illustreras i några ämnen genom löv, byrålädor, rutor etc. Eleven fyller tillsammans med läraren i dessa allt eftersom den aktuella färdigheten nås. Dessa bearbetningar revideras kontinuerligt och på skolan pågår ett ständigt förbättringsarbete i detta avseende. Både elever och föräldrar känner till dessa måldokument.

Det föreligger dock en stor skillnad mellan bearbetningarna i olika ämnen, medan målen är tydligt nedbrutna i framför allt matematik, svenska och engelska kan det konstateras att skillnaderna är stora i övriga ämnen, vilket blir tydligt i elevernas portfolio (se vidare Individplanering individuell studieplanering och stöd). För vissa ämnen finns inte samma konkretiseringsnivå, i biologi och hem- och konsumentkunskap finns överhuvudtaget inga bearbetningar och mål. I några fall redovisas ett fåtal mål och det framgår inte när målen skall vara uppnådda. I andra ämnen är målen nedbrutna på årskursnivå. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör fortsätta med att utveckla och tydliggöra mål för alla ämnen och årskurser för att skapa en större tydlighet och delaktighet för elever och föräldrar.

Organisering av undervisning och tidsanvändning

Skolan är uppdelad i fyra arbetsenheter. I tre av dessa är verksamheten organiserad i åldersblandade grupper. Så kan till exempel förskoleklass, årskurs 1 och 2 utgöra ett lag. Inom detta arbetar pedagogerna flexibelt med olika åldersgrupper. Ibland sker arbetet gemensamt, vid andra tillfällen arbetar man åldershomogent. Genom denna organisationsform upplever elever, lärare och föräldrar att man även får en trygghet genom att äldre och yngre elever lär känna varandra. Elever säger också att det är bra att arbeta åldersblandat, eftersom man då kan hjälpa varandra.

I den fjärde arbetsenheten ingår specialpedagoger, elevassistenter och lärare som arbetar övergripande på skolan.

Individanpassning individuell studieplanering och stöd

Skolans två specialpedagoger har ett övergripande ansvar för att elever med svårigheter får stöd. I första hand ges detta i svenska och matematik och avstämningar/uppföljningar av elevernas kunskapsutveckling görs årligen i dessa ämnen. Det förekommer också att skolan erbjuder stödundervisning i idrott och hälsa. Om en elev har svårigheter att nå målen upprättar specialpedagogerna en "särskild individuell utvecklingsplan", vilket är skolans benämning på åtgärdsprogram. På Utsäljeskolan tillämpas flera olika benämningar för åtgärdsprogram, vilket skapar en oklarhet. Inspektörerna vill påpeka vikten av att använda korrekta benämningar. Enligt uppgift från skolans ledning och olika pedagoger får elever som har svårigheter alltid stöd. Den vanligaste stödformen sker i den direkta undervisningssituationen. De elever som har svårigheter i engelska och eller svenska uppmanas att i årskurs 6 välja språkvalet svenska/engelska. Inspektörerna bedömer att det finns väl fungerande utrednings- och analysförfaranden för att identifiera och åtgärda elevers behov av särskilt stöd.

Arbetssätten

Undervisningen är planerad så att eleverna skall få möta så många olika arbetsätt som möjligt. En gång per vecka byts klassrummet ut mot verksamhet i skolans närområde. Då utnyttjas den intelligande skogen för diverse aktiviteter. Det kan röra sig om olika slags observationer, uppgifter som skall lösas men även inslag av fysisk aktivitet. Skolan har vidare fått utmärkelsen Grön Flagga för sitt miljöarbete.

I samband med att eleverna "forskar" sammanställer de sina egna rapporter. För att söka information använder de sig av olika böcker, skriver brev till någon släkting eller bekant som bor i ett visst landskap som man vill lära sig mer om och eleverna söker även på Internet. I de naturvetenskapliga ämnena arbetar eleverna även laborativt och löser olika problem genom att göra experiment. För elever som har behov av att möta ytterligare inlärningsätt finns även möjligheten att arbeta med storyline¹.

¹ Storyline är ett förhållningssätt till elever, inlärnin och kunskap där man lägger stor vikt vid att elevernas tidigare kunskaper och erfarenheter tas till vara. Genom nyckelfrågor uppmanas eleverna att fundera ut egna förklaringar på de problem som ska studeras innan de jämför dessa med verkligheten. (<http://www.storyline.nu>)

Eleverna arbetar med planeringsböcker och i dessa sätter de upp mål för den aktuella veckan. Dessa "veckomål" är oftast av kvantitativ karaktär, där ett visst pensum skall avklaras. Arbetsinnehållet är dock alltid relaterat mot ett visst mål.

Skolan samverkar med de förskolor som hör till upptagningsområdet och med mottagande 7-9 skola för att skapa en "röd tråd" för elevernas lärande. Idag väljer flera elever andra skolor redan till årskurs 6 och i de fallen är svårigheterna att få en helhetssyn i barnens lärande uppenbara.

Vägledning och utvecklingssamtal

Utvecklingssamtal genomförs i enlighet med gällande bestämmelser. En del av samtalet utgörs av frågor som eleven besvarat i förväg och en andra del är en redovisning av elevernas kunskapsutveckling. Denna görs med tidigare nämnda "löv, byrålådor" etc. där elevernas kunskapsutveckling synliggörs. Från de lärare som arbetar med praktiskt pedagogiska ämnen finns en redovisning som ansvarsläraren informerar om. Vid samtalen sätts även ett mer långsiktigt mål upp och dessa följs upp vid nästföljande utvecklingssamtal. I någon klass berättade elever att de fått ett stort ansvar för att genomföra utvecklingssamtalen.

De nationella proven ger en bild av hur bedömningsnivån skall vara i svenska, engelska och matematik. Genom de tydliga bearbetningarna av kursplanerna i vissa ämnen finns ett "lätt" sätt att stämma av elevernas kunskaper. Inspektörernas bedömning är att olika kunskapsformer beaktas vid bedömningen.

I elevernas portfolio finns olika plastfickor för olika ämnen. I de ämnen som skolan gjort tydliga konkretiseringar av kursplanen, så finns dessa i aktuell plastficka tillsammans med de arbeten som eleven valt att spara i portfolion. De arbeten som sparats har eleven även motiverat varför man valt att lägga det i portfolion. I de ämnen där konkretiseringar saknas finns inga mål utan endast elevens arbeten. Tillsammans med läraren, oftast vid utvecklingssamtalen, markeras vilka mål eleven nått i sin kunskapsutveckling. Inspektörernas intryck är att skolan har ett fungerande system för uppföljning och att detta fungerar väl i de ämnen där målbilderna tydliggjorts.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Elever berättar spontant om mål och hur dessa styr arbetet. I de tidigare nämnda planeringsböckerna gör eleverna sina veckoscheman. På de lektionspass som innehåller eget arbete lägger eleverna in det som de har behov av att arbeta med för tillfället. I slutet av veckan utvärderar eleverna sitt arbete. Både lärare och föräldrar uppger att de ser att eleverna successivt blir skickligare på att utvärdera. Planeringsboken tar eleverna hem en gång per vecka och den fungerar på så vis dessutom som en kontaktlänk mellan hem och skola. Inspektörerna kan dock konstatera att graden av elevinflytande i viss mån skiljer sig åt mellan olika lärare.

Samverkan och öppenhet

Skolan samverkar med förskolor och mottagande skola. Vidare finns samverkan med Lärarhögskolor samt internt inom kommunen. Skolan genomför även olika slags studiebesök på teatrar, arbetsplatser och museer. Eleverna har in-

ternprao i skolan vilket innebär att de hjälper till i skolmatsalen och på expeditionen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan har en väl fungerande pedagogisk verksamhet. Skolan bör dock fortsätta med att utveckla och tydliggöra mål för alla ämnen samt arbeta vidare med att förbättra alla elevers möjligheter till inflytande över lärandet.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Ansvarsfördelning, beslutsordning och kommunikation

Kommunfullmäktige i Huddinge kommun har fastställt sex områden, perspektiv, som gäller för samtliga nämnder. Utifrån dessa har kommunstyrelsen gjort prioriteringar, inom vart och ett av dessa områden, som gäller för förskole- och grundskolenämnden, FGN. I nämndens verksamhetsplan för innevarande år har nämndens mål samlats i fyra områden; nöjda invånare – barn och elever, effektiva processer, sund ekonomi, samt attraktiv arbetsgivare.

För vart och ett av dessa områden finns ett antal mål fastslagna av FGN. Nämndens verksamhetsplan är en del av Huddinge kommuns skolplan. Övriga delar är skolornas arbetsplaner, kvalitetsredovisningarna samt "Bilderna av skolan i Huddinge" som visar resultatet av skolornas arbete.

På lokal nivå anger varje skola sina åtaganden i förhållande till nämndens mål. Detta arbete sker i två steg där arbetslagen i sina respektive dokument anger hur de avser att arbeta mot nämndens mål. Från samtliga arbetslag växer sedan skolans arbetsplan fram och inspektörerna bedömer att på Utsäljeskolan hänger hela målkedjan ihop.

Rektors ansvar, befogenheter och funktion

Skolans ledningsorganisation består av rektor, biträdande rektor och administrativ chef. På skolan finns dessutom en utvidgad ledningsgrupp med en rådgivande funktion som består av ovan nämnda personer, husmor, representant från särskolan samt skolassistenten. Skolan arbetar med språkrör från respektive enhet och dessa fungerar som kontaktlänk mellan skolans ledning och arbetsenheterna, men även mellan de olika arbetsenheterna. Genom språkrören får skolledningen en snabb kommunikation mot arbetslagen. Syftet med denna organisation är att skapa möjligheter till delaktighet.

Arbetsfördelning finns upprättad mellan befattningshavarna i ledningsgruppen. Rektor är även chef över den administrativa personalen, skolans husmor och

vaktmästare. Inspektörerna bedömer att rektor är väl förtrogen med verksamheten.

I rektorsfunktion ingår också att vara resultatansvarig. Ansvar innebär att rektor skall se till att elevernas resultat analyseras och följs upp. På Utsäljeskolan saknas rutiner för att analysera resultaten i årskurs 5. I svenska, engelska och matematik har skolledningen tagit del av resultaten och även analyserat dessa. I övriga ämnen finns inga dokumenterade resultat och skolledningen vet bara i grova drag hur många elever som har nått respektive inte nått målen i årskurs 5. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör utveckla rutiner för att analysera och följa upp elevernas resultat.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Skolan presenterar sig som "Utsäljeskolan – Trivselskolan med miljöprofil. Vi rustar för livet genom att ha Framtidens skola redan nu" och skolans egna mål anknyter till detta. I kvalitetsredovisningen för 2003/2004, anger skolan hur man arbetar mot skolans mål, men några direkta resultat av arbetet är svårt att utläsa.

Skolans kvalitetsredovisning innehåller ett antal kommunala mål och måluppfyllelsen för dessa mål redovisas också i form av s.k. styrtal. Några åtgärder kopplade till måluppfyllelsen redovisas också. De lokala målen är de mål som kommunen centralt bestämt att varje skola skall arbeta efter och utvärdera. Både arbetsplanen och kvalitetsredovisningen har redovisats för föräldrarådet och på föräldramöten.

Inspektörerna bedömer att de mål som redovisas är otydliga i och med att målen bara formuleras med ett enda ord exempelvis "hälsa" och "trygghet". Att redovisa måluppfyllelse i form av styrtal blir också otydligt i och med att det inte förklaras vad styrtalen står för eller vad de mäter. För läsaren är det svårt att avgöra vad målet hälsa med styrtalet 7,3 betyder. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen uppfyller kraven i skolförfattningarna, men att den därför bör förbättras så att måluppfyllelsen redovisas på ett tydligare sätt.

Däremot finns för övrigt goda rutiner för hur och när uppföljning av de olika målområdena i skolans arbetsplan skall ske. Analysen av dessa resultat mynnar ut i ett antal åtgärder för utveckling. Dessa åtgärder syns inte, enligt rektor, i det förslag till arbetsplan för läsåret 2004/2005 som var under utarbetande när inspektionen genomfördes. I processen med arbetsplanen har arbetsenheterna ansvarat för olika delar och förslaget till arbetsplan hade även varit på remiss till föräldrar.

Genom det tidigare beskrivna arbetet med hur elevernas arbete kontinuerligt följs upp, genom de s.k. språkrörens arbete och genom olika slags work-shops säkerställs kvaliteten i det pedagogiska arbetet. Inspektörernas bedömning är att lärarna är förtrogna med uppdraget och att skolans kvalitetsarbete är av god kvalitet. Däremot kan kvalitetsarbetet stärkas genom att förbättra kopplingen mellan arbetsplan och kvalitetsredovisning.

Rutiner finns, genom planeringsboken och i samband med utvecklingssamtalen, att följa elevernas frånvaro.

Rättssäkerhetsfrågor

Inspektörerna kan konstatera att beslut om stöd ofta dokumenteras i form av protokoll från elevvårdskonferenser, i vilken rektor deltar. Inspektörerna bedömer att skolan bör utforma besluten så att det tydligt framgår att det är rektor som fattar beslut om stöd, eftersom elevvårdskonferensen inte har beslutanderätt.

I Utsäljeskolan finns en nedbruten timplan. De flesta av skolans elever flyttar till Källbrinksskolan när de skall börja årskurs 7. Några diskussioner om hur timmarna i timplanen skall fördelas har inte förts mellan skolorna, vilket innebär att skolorna inte har kontroll över att eleverna erhåller den garanterade undervisningstiden. Inspektörerna bedömer att detta bör ses över. Rektorn uppger att det finns behov av att se över timplanen, eftersom frågan inte diskuterats efter de stora omorganiseringar som genomfördes i kommunen år 2002.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att styrning och ledning fungerar på ett bra sätt på skolan. Skolan bör skapa rutiner så att eleverna erbjuds den garanterade undervisningstiden. Skolan bör också förbättra rutinerna för att följa upp och analysera elevernas resultat, förbättra kvalitetsredovisningen samt tydliggöra utformningen av beslut om särskilt stöd.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Beträffande skolpliktsbevakningen uppger rektorn att det finns tydliga rutiner för hur skolan skall agera i samband med att elever börjar och slutar på skolan.

Utsäljeskolan erbjuder sex alternativ för elevens val, (textilverkstad, musikal, fotboll och idrottskunskap, mat och bak, film samt idrott). Samtliga alternativ som erbjuds har en praktisk estetisk karaktär. Några alternativ med en mer teoretisk inriktning finns inte. Inspektörerna vill därför erinra om att utbudet av alternativ skall vara allsidigt även i detta avseende.

Rektorn fastställer alternativen för elevens val, enligt gällande delegationsordning. Någon återrapportering av beslutet till för- och grundskolenämnden har inte gjorts. Inspektörerna bedömer att skolan bör ändra sina rutiner så att beslutet återrapporteras i enlighet med kommunallagens krav.

När det gäller språkval erbjuder Utsäljeskolan spanska, tyska, franska, samt svenska/engelska. Spanska är det populäraste språket bland eleverna. Undervisningen är förlagd till den närliggande Källbrinksskolan.

På Utsäljeskolan finns 68 elever som har rätt till modersmålsundervisning, varav åtta har valt att acceptera erbjudandet. När det gäller svenska som andraspråk finns det 14 elever som har rätt till detta, ingen har dock valt att läsa svenska som andraspråk.

Sammanfattningsvis har eleverna i rektorsområdet oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, tillgång till den utbildning de har rätt till. Beträffande fastställandet av alternativ för elevens val bör skolan ändra sina rutiner så att beslutet återrapporteras till ansvarig nämnd.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Utsäljeskolan F-6 har en låg personalomsättning och har lärare med erforderlig utbildning och lång erfarenhet på i stort sett samtliga tjänster. Både föräldrar och elever uppger att de är nöjda med de insatser som personalen gör i skolan. Det finns plan för kompetensutveckling och samtliga i personalen har också en egen individuell kompetensutvecklingsplan. Personalen uppger att de gått ett flertal kurser och att de är nöjda med den kompetensutveckling som de fått.

Lokalerna är ljusa och fina, även om det är lite trångt. Föräldrar och elever framhåller att utemiljön på skolan är bra, det finns lekredskap, leksaker, fotbollsplan och en skogsdunge som eleverna kan använda sig av. Inspektörerna bedömer att skolans lokaler är ändamålsenliga. Även utemiljön bedöms vara bra. Lokalerna är inte helt anpassade för att ta emot funktionshindrade elever, men kan bli det genom vissa enklare modifieringar.

Personalen uppger att de har tillgång till de läromedel som behövs för att kunna erbjuda en bra undervisning. Alla elever har tillgång till datorer, men omfattningen är relativt begränsad. Vid tidpunkten för inspektörernas besök vid skolan uppgav personalen uppger att antalet datorer inte är tillräckligt och att det i viss mån gör att undervisningen inte kan bedrivas på det sätt man skulle önska. Två månader senare uppger rektorn att skolan har fått ett tillskott på nio nya datorer och att arbete pågår med att inreda den datasal där datorerna skall finnas. Föräldrar och elever uppger att datorer inte används så ofta i undervisningen. I övrigt finns den utrustning som behövs för att genomföra undervisningen.

Sammanfattningsvis är tillgången till materiella resurser god utifrån elevernas behov. Vidare har personalen den kompetens som krävs för uppdraget och skolpersonalen erbjuder kompetensutveckling.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Utsäljeskolan övergripande är av god kvalitet. Det råder ett gott klimat på skolan och det bedrivs ett väl fungerande arbete för att kartlägga och åtgärda kränkande behandling. Skolan har också en verksamhet för elever i behov av särskilt stöd som fungerar bra. Personalen har i de allra flesta fall erforderlig utbildning för den undervisning de bedriver och eleverna och föräldrarna är nöjda med deras insatser.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Handlingsprogram mot kränkande behandling.
- Utveckling och tydliggörande av mål i samtliga ämnen.
- Elevernas ansvarstagande och inflytande över sitt eget lärande.
- Utveckling av rutiner för att följa elevernas kunskapsutveckling och resultat i samtliga ämnen.
- Förbättra skolans kvalitetsredovisning.
- Tydliggörande av utformningen av beslut om särskilt stöd.
- Rutiner för återrapportering av delegationsbeslut.
- Skolan bör se över tillämpningen av timplanen.

Datum

Ort

2005-06-29

Stockholm

Tomas Johansson

Gunnel Eriksson